

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 1986

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Γ' ΕΤΟΣ - ΤΕΥΧΟΣ 2/1986

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΕΚΤΑΚΤΗ Γ.Σ.	3
ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Σ.	4
ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1985	5-8
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΜΙΑ	9
ΝΕΑ ΣΥΝΘΕΣΗ Δ.Σ. ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ	10
ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	11-12
ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	
ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ	13-15
ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ	
ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	18-19
ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΙΚΗΝΕΣ	
ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΤΑΘΑΤΟΥ	23-24
ΚΟΖΑΝΙΤΙΚΟΣ ΟΝΤΑΣ	25-27
ΡΟΔΙΤΙΚΟ ΣΠΕΡΒΕΡΙ	28-30
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	31

Κατά την έκτακτη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 27.3.86 ο πρόεδρος του Σωματείου των Φίλων κ. Στέλιος Κνιθάκης απήγγυσε τα ακόλουθα λόγια:

Άγαπητοί Φίλοι,

Η σημερινή έκτακτη Γενική Συνέλευση έχει αποκλειστικό σκοπό την έγκριση της τροποποίησης του Καταστατικού.

Μέσα στά 9 χρόνια άπ' την προηγούμενη έκτακτη Γενική Συνέλευση, ή πρακτική της όμαλης καί άποδοτικής λειτουργίας του Σωματείου μας πού έφηροζαν όλα τά Διοικητικά Συμβούλια καί οι τακτικές Γενικές Συνελεύσεις, δέν ήταν σέ πολλά σημεία σύμφωνη μέ τό ίσχύον καταστατικό πού παρουσίαζε καί άρκετές άτέλειες. Τήν άνάγκη συμπλήρωσης καί έκσυγχρονισμού του καταστατικού είχαν άναγνώρισει καί έπισημάνει όλοι όσοι διαχειρίστηκαν στό παρελθόν τά κοινά του Σωματείου μας καί είχαν άρχίσει τήν έπίπονη δουλειά της άναθεώρησης. Τό έργο αυτό συνεχίζοντας άναθέσαμε πρίν μήνες σέ μία τριμελή έπιτροπή άπό τά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, κ.κ. Σαμαρά, Βασιλάδο καί Χάρτ Σουτζο τήν μελέτη άπό όλες τίς πλευρές του σπουδαίου αυτού θέματος. Η Έπιτροπή συνέταξε τίς προτάσεις τίς όποιες παρουσίασε στό έννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Χρειάστηκαν πέντε συνεχείς συνεδριάσεις καί πλέον άπό τέσσερις μήνες έξονυχιστικής μελέτης καί συζητήσεων σέ βάθος κάθε λεπτομέρειας, σύγκρισης μέ άλλα καταστατικά Σωματείων πού λειτουργούν άπό πολλά χρόνια, γιά τήν όριστικοποίηση της διατύπωσης των άρθρων πού έπρεπε νά συμπληρωθούν.

Όμως καί μετά άπό τόσο έμπεριστατωμένη έργασία, στό διάστημα των τελευταίων δύο εβδομάδων άπό τήν άποστολή της πρόσκλησης πρός έσάς μέχρι σήμερα πού γίνεται ή έπαναληπτική έκτακτη Γενική Συνέλευση, άρκετοί Φίλοι πού διαθέτουν μεγάλη πείρα στή διαχείριση Σωματείων, πρότειναν καί έγιναν δεκτές έπί μέρος βελτιώσεις ώστε τό κείμενο πού αυτή τή στιγμή τίθεται στήν κρίση σας νά είναι άπό κάθε άποψη τό καλύτερο.

Ό κ. Άλεξ. Σαμαράς θά σας άναλύσει κάθε άναθεωρούμενο άρθρο, έπισημαίνοντας τά σημεία στά όποια διαφέρει άπό τό ίσχύον Καταστατικό, έξηγώντας τους λόγους καί τήν άνάγκη πού επέβαλε τήν συμπλήρωση ή τροποποίηση, σέ σας δέ άπόκειται ή τελική κρίση καί ή ψήφιση, έφ' όσον τό έγκρίνετε, της όριστικής διατύπωσης πού θά ύποβληθή στό Πρωτοδικείο Άθηνών γιά τήν νομιμοποίησή της.

Σημείωση: μετά άπό ψηφοφορία πού πραγματοποιήθηκε έγκρίθηκε ή Τροποποίηση του Καταστατικού.

Κατά την Τακτική Γ.Σ. πού έπακολούθησε την ίδια μέρα ό Πρόεδρος του Σωματείου είπε τά έξης:

Άγαπητοί Φίλοι,

Έκλεισε ένας Χρόνος δραστηριότητας του Σωματείου μας και τά άρμόδια Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θά σάς μιλήσουν γι' αυτές. Έγώ θά ήθελα μόνο νά τονίσω δύο θέματα πού ήταν άξιοσημείωτα. Τό πρώτο είναι ή ολοκλήρωση τής από πολλά χρόνια έπιδίωξης έκσυγχρονισμού του Καταστατικού μας και ή πρό όλίγης ώρας υπερψήφηση των συμπληρωμένων άρθρων.

Τό δεύτερο είναι ή προώθηση των διεθνών σχέσεων του σωματείου μας και ή προσπάθεια τής έναρμόνισης των δραστηριοτήτων όλων των Σωματείων Φίλων των διαφόρων Μουσείων τής Έλλάδος μέ τή δημιουργία μιάς Όμοσπονδίας, πού όπως μάς υπέδειξε τό Συμβούλιο τής Παγκοσμίου Συνομοσπονδίας, είναι άπαραίτητη γιά νά γίνει ή Έλλάδα τακτικό μέλος του Διεθνούς αυτού όργανισμού.

Οί συννεοήσεις έχουν προχωρήσει από καιρό, όλα τά Σωματεία συμφωνούν, συνετάχθη τό Καταστατικό τής Όμοσπονδίας και αύριο στις 28 Μαρτίου γίνεται στό γραφείο μας έδώ στό Μουσείο, ή πρώτη πανελληνίας έκτασης συνάντηση των εκπροσώπων γιά τή συζήτηση και όριστικοποίηση του Καταστατικού πού θά ύποβληθ ή γιά τήν νομιμοποίηση τής Όμοσπονδίας.

Δέν θά έπεκταθώ περισσότερο σέ θέματα γιά τά όποια θά σάς μιλήσουν τά άρμόδια Μέλη. Θέλω όμως νά τονίσω άλλη μιά φορά τήν άπόλυτη συνεργασία και τήν καλή θέληση όλων των συνεργατών μου χάρις στην όποία φέραμε σέ πέρας ή βάλαμε σέ καλό δρόμο όσα ζητήματα μάς άπασχόλησαν. Τους εύχαριστώ θερμά και εύχομαι σέ όσα μέλη συνεχίζουν τήν θητεία τους μαζί μέ τά καινούργια πού θά εκλέξετε σήμερα, νά δείξουν τόν ίδιο ένθουσιασμό και έργατικότητα γιά τήν προκοπή του Σωματείου μας.

Εύχαριστώ έπίσης τό έπιστημονικό προσωπικό του Μουσείου πού άφιλοκερδώς προσφέρθηκε γιά τίς όμιλίες και ξεναγήσεις σ' όλες τίς έκδηλώσεις του χρόνου πού πέρασε και πού ήταν ό κύριος συντελεστής τής έπιτυχίας τους.

Τέλος εύχαριστώ τήν ύπάλληλο του γραφείου των Φίλων Δίδα Μιράντα Γιαννούση γιά τήν άψογη έργασία της και τήν άναντικάστατη Κα Μαρία Άποστολοπούλου τήν «κολόνα του σπιτιού μας» πού δέν θά είναι ύπερβολή αν πώ ότι ξέρει καλύτερα άπ' τόν καθένα μας τήν ρουτίνα τής ζωής του Σωματείου και όχι λίγες φορές καθοδηγεί τά βήματα μας. Εύχαριστώ έπίσης, τήν δ. Μηνιάτη γιά τίς νομικές συμβουλές πού μάς έδινε όλο τό χρόνο.

Ἐκ τῆν Γενική Γραμματέα τοῦ Δ. Σ. τοῦ Σωματείου τῶν Φίλων
κ. Μ. Δοξιάδη

Ἐφέτος συμπληρώνονται 29 χρόνια ἀπό τῆν Ἰδρυση τοῦ Συλλόγου
μας «Οἱ Φίλοι τοῦ Μουσείου Μπενάκη».

Καί στή χρονιά πού πέρασε τό Διοικητικό Συμβούλιο τῶν Φίλων
προσπάθησε νά ἀκολουθήσει τῆν ἀρχή τῆς στενῆς συνεργασίας μέ τή
Δ.Ε. τοῦ Μουσείου, τόν Διευθυντή καί τό Προσωπικό αὐτοῦ.

Κατά τό 1985, ὁ Σύλλογός μας ἀπέκτησε 104 νέα μέλη. Σήμερα ὁ
ἀριθμός τῶν μελῶν μας εἶναι 838.

Στό χρόνο πού πέρασε χάσαμε 17 ἀγαπητά μέλη, μεταξύ τῶν ὀ-
ποίων τόν Ἀντιπρόεδρο τῆς Δ.Ε. τοῦ Μουσείου Μαρή Καλλιγᾶ καί τόν
πρῶτο Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου μας Ἀλέξανδρο Τσάτσο.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ κατὰ τό 1985

- 2/2/85 Ἐπίσκεψη Ἀρχαιολογικοῦ χώρου καί Μουσείου Νε-
μέας Ὀμιλήτρια ἡ Κα Καλλιόπη Κουτσογιάννη, εὐγενικά
προσφερθεῖσα.
- 20/2/85 Ξενάγηση στή « Νέα Ἐκθεση τοῦ Βυζαντινοῦ Μου-
σείου » μέ τή Βυζαντινολόγο Κα Μαρία Μαυροειδή, εὐγε-
νικά προσφερθεῖσα.
- 6/3/85 Ξενάγηση στή Λαογραφική Συλλογή τοῦ Μουσείου Μπε-
νάκη μέ τήν Κα Κατερίνα Κορρέ,Λέκτορα τοῦ Πανεπιστη-
μίου Ἀθηνῶν καί μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου μας.
- 15-17/3/85 Ἐκδρομή Ναύπλιο - Παραλία Τυροῦ - Λεωνίδιο - Μονή
Ἐλwanas - Κοσμάς - Μονή Λουκοῦς. Ξεναγοί Τοπικοί πα-
ράγοντες.
- 30/3/85 Ἐπίσκεψη στά Βυζαντινά ἐκκλησιάκια Ἀττικῆς, μέ ὀμι-
λήτρια τῆν Ἀρχαιολόγο Κα Μαριάννα Κορομηλά.
- 19-22/5/85 Ἐκδρομή Θεσσαλονίκη - Σέρρες (Ἀναστενάρια) Δίο -
Λιτόχωρο. Ὀμιλήτρια στό Δίο ἡ Ἀρχαιολόγος Κα Ἰατροῦ.
- 7-10/6/85 Ἐκδρομή Πάργα - Παξοί - Νεκρομαντεῖο - Ζάλογγο -
Νικόπολη - Πρέβεζα. Ξεναγοί Τοπικοί Παράγοντες.
- 21-23/6/85 Ἐκδρομή στή Σέριφο.
- 4-8/9/85 Ἐκδρομή στή Σαμοθράκη - Ἐβρο - Ἀλεξ/λη - Κομοτινή -
Ξάνθη. Ὀμιλήτρια στή Σαμοθράκη ἡ Κ. Σοφίκα Μιχαηλί-
δου, εὐγενικῶς προσφερθεῖσα.
- 20-23/9/85 Ἐκδρομή στή Ζάκυνθο Ἐπίσκεψη Ἀγιογραφικοῦ Μου-
σείου, Μουσείου Ἐπιφανῶν Ζακυνθίων, Κάστρου, Ἐκκλη-
σίας Ἁγίου Γεωργίου τῶν Φιλικῶν. Ἐπίσης ἐπίσκεψη τοῦ
Φράγκικου κάστρου Χλεμοῦτσι. Ὀμιλήτρια ἡ Κα Μαρι-

λιζα 'Αναστασιάδου, εύγενικά προσφερθείσα.

- 25/9/85 Έπίσκεψη στην Έκθεση « Έλλάδα και Θάλασσα ». Όμιλητές ο Διευθυντής του Μουσείου Κος Άγγελος Δεληβορριάς και η Άρχαιολόγος Δίδα Κάτε Συνοδινοπού, μέλος μας.
- 1/10/85 Ξενάγηση στην Άκαδημία Άθηνών. Όμιλήτρια η Κα Καλλιόπη Κουτσογιάννη, εύγενικά προσφερθείσα.
- 1-7/10/85 Έκδρομή Κύπρου. Λευκωσία - Άρχαιολογικό Μουσείο - Μουσείο Κυπριακού Άγώνα και Λαϊκής Τέχνης - Άρχιεπισκοπικό Μέγαρο - Ναός Άγίου Ίωάννου - Φυλακισμένα μνήματα. Τρόδος - Μονή Κύκκου - Πλάτρες. Λεμεσός - Χοιροκίττα - Λεύκαρα - Κολόσσι - Κούριο - Πέτρα Ρωμηού - Πάφος - Σταυροβούνη - Λάρνακα Μουσείο Πιερρίδη - Άγιος Λάζαρος.
- 1/11/85 Ξενάγηση στην Έκθεση « Η Άθήνα από τό τέλος του Άρχαίου Κόσμου μέχρι τό 1830 » στό Ίδρυμα Γουλανδρή Χόρν. Όμιλήτρια η Κα Φανή Μαρία Τσιγκάκου, Ιστορικός Τέχνης, μέλος μας.
- 5/11/85 Ξενάγηση στη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Έκθεση στο Παλαιό Πανεπιστήμιο Άθηνών. Όμιλήτρια η Κα Λασκαρίνα Μπούρα, Βυζαντινολόγος, μέλος μας.
- 1/11/85 Όμιλία Κας Εύαγγελίας Ν. Μωραΐτου, Διδάκτορας Φιλοσοφίας και μέλους μας, με θέμα: « Τό Καστελλόριζο και η φορεσιά του ». Μετά τό πέρας τής όμιλίας, η Κα Μωραΐτου άνήγγειλε τή δωρεά μιάς νυφικής φορεσιάς του Καστελλόριζου στό Μουσείο μας. Η φορεσιά είναι έκτεθειμένη στό Β' όροφο του Μουσείου. Τήν Κα Μωραΐτου παρουσίασε ο Διευθυντής του Μουσείου Κος Άγγελος Δεληβορριάς.
- 5/11/85 Έπίσκεψη στό Άρχαιολογικό Μουσείο Πειραιώς. Ξενάγός η Κα Άναστασία Τσαλάκη.
- 3/12/85 Όμιλία κ. Κώστα Σταΐκου, Άρχιτέκτονος, με θέμα: « Άπαρχές τής Έλληνικής Τυπογραφίας » εύγενικά προσφερθείς.
- 9/12/85 Όμιλία Κας Θεοδώρας Βασιλικού, Άρχαιολόγου, μέλους του Διοικ. Συμβουλίου μας, με θέμα « Η άρχαία πόλις τής Σαλαμίνας στην Κύπρο ».
- 6/12/85 Όμιλία Κας Έλένης Φιλιππίδου, Λαογράφου, με θέμα: « Κεντητός Διάκοσμος τής Φορεσιάς Άνατολικής Ρωμυλίας » εύγενικά προσφερθείσα.

Δωρεές Ό κ. Άλεξ. Χάρτι Σουτζος θά σάς μιλήσει για τίς δωρεές εις πρός τό χρημα πρός τό Μουσείο.

Μουσείο Στίς 30/9/1985 έγινε έκκληση πρός όλα τά μέλη μας νά εισφέρουν για νά επιτευχθεί η άγορά και ο έπαναπατρισμός ενός τρίπτυχου του Κλώντζα στην Έλλάδα.

Πολλά μέλη μας, όπως και άλλοι φίλοι του Μουσείου ανταποκρίθηκαν και τό συγκεντρωθέν ποσό κατατέθηκε σέ Εϊδικό Λογ/σμό στήν Τράπεζα. Έλπίζουμε ότι στό μέλλον οι Φίλοι θά συνδράμουν ανάλογες προσπάθειες σημαντικές γιά τό Μουσείο μας μέ μεγαλύτερη συμμετοχή και ζήλο. Δυστυχώς ή άγορά του Τριπτύχου δέν κατέστη δυνατή, γιατί ή τιμή του έφτασε σέ άπίθανα ύψη. Πάντως τό ποσό παραμένει στήν Τράπεζα και θά χρησιμοποιηθεί γιά τήν άγορά έργου ανάλογης άξιας και ένδιαφέροντος γιά τό Μουσείο μας.

Στό πρόγραμμα των παροχών πρός τό Μουσείο πρέπει νά υπολογισθεί και ή προσφορά του κ. Άλέξανδρου Σαμαρά νά αναλάβει έκπόνηση Άρχιτεκτονικής μελέτης γιά τή διαρρύθμιση του χώρου του ύπογειου, όπου μελλοντικά προβλέπεται νά στεγασθούν: Βιβλιοθήκη - Ιστορικά Άρχεΐα, Γραφεία Διευθύνσεως και Προσωπικού του Μουσείου κλπ., μόλις έξασφαλισθούν οι άπαραίτητοι χρηματικοί πόροι.

ΔΩΦΙ Δωρεές Φίλων γιά ένίσχυση των οικονομικών πόρων του Μουσείου, γιά άγορά έργων Τέχνης κλπ.

Ή Έπιτροπή του ΔΩΦΙ, ή όποία άποτελείται από τήν Κα Εϊρήνη Καλλιγᾶ, Άντιπρόεδρο τής Δ.Ε. του Μουσείου, τόν κ. Μ. Μελά, μέλος τής Δ.Ε. του Μουσείου, τόν κ. Στέλιο Κνιθάκη, Πρόεδρο του Δ.Σ. των Φίλων, τόν κ. Άλεξ. Σαμαρά, σύνδεσμο μεταξύ Δ.Σ. των Φίλων και τής Δ.Ε. του Μουσείου και τόν κ. Άλέξανδρο Χάρτ-Σουτζο Ταμία του Συλλόγου, έξεπόνησε Κανονισμό λειτουργίας και διακίνησης του Λογ/σμου ΔΩΦΙ (Δωρεές Φίλων), τόν όποιο Κανονισμό ανέλαβε ή Κα Εϊρ. Καλλιγᾶ νά παρουσιάσει στή Δ.Ε. του Μουσείου. Ο Κανονισμός ένεκρίθη και από τά δύο Συμβούλια.

ΔΩΦΙΜ Διεθνής Όργάνωση Φίλων Μουσείων.

Μεταφράσθηκε τό Καταστατικό τής Διεθνούς Όργανώσεως Φίλων Μουσείων και μοιράσθηκε στους Φίλους των Έλληνικών Μουσείων.

Ο Κοσ Στέλιος Κνιθάκης, στίς φροντίδες του όποιου όφείλεται ή κίνηση γιά τήν ίδρυση και Έλληνικής Όμοσπονδίας Φίλων των Μουσείων, έκάλεσε αντιπροσώπους των Συλλόγων των Έλληνικών Μουσείων γιά τίς 28.3.86. Θά συζητηθεί τό όλο θέμα και θά άποφασισθεί, έάν θά ίδρυθεί και στήν Ελλάδα ή Έλληνική όμοσπονδία των Φίλων των Μουσείων.

Δελτίο Φίλων

Τό Δελτίο των Φίλων άποκτά πλέον έπιστημονική χροιά, παρουσιάζοντας έκθέματα του Μουσείου και άρθρα σχετικά μέ τίς Συλλογές του και τά νέα άποκτήματα. Κυκλοφορεί κανονικά (4 τεύχη τό χρόνο) και πιστεύουμε ότι ένημε-

ράνεσθε πλήρως γιά τίς έκδηλώσεις καί δραστηριότητες του Συλλόγου μας, ώς καί τίς σημαντικές έκδηλώσεις του Μουσείου Μπενάκη, στό έργο του όποίου οί Φίλοι συμπαρίστανται καί βοηθούν κατά τό δυνατόν.

Τή φροντίδα τής συγκέντρωσης του ύλικού του Δελτίου καί παρακολούθησης τής έκτύπωσής του έχει ανάλαβει ή Κα Κατερίνα Κορρέ, τήν όποία έκ μέρος όλων τών μελών του Δ.Σ. εύχαριστώ θερμότατα γιά τούς κόπους τής.

Εύχαριστούμε επίσης τά άποχωρούντα έφέτος μέλη του Δ.Σ. Κα Μανίνα-Μαρία Μαντζούνη καί κ. Άλέξανδρο Σαμαρά γιά τή συμβολή τους στό έργο μας. Ίδαίτερα θέλούμε νά τονίσουμε τήν προσφορά του Προέδρου μας κ. Στέλιου Κνιθάκη, ό όποιος κατά τήν Ζετή θητεία του έπέτυχε:

α) Νά άποφασισθοún οί τροποποιήσεις του νέου Καταστατικού

β) Νά έκπονηθεί ό Κανονισμός γιά τή λειτουργία του ΔΩΦΙ

γ) Νά τεθοún τά θεμέλια γιά τή δημιουργία Έλληνικής Όμοσπονδίας Φίλων τών Μουσείων.

Ό κ. Κνιθάκης πέτυχε μεταξύ τών άλλων, μέσα σ' ένα πνεύμα έξαιρετικής συνεργασίας, νά όλοκληρωθοún οί προσπάθειες πού θά προβάλλουν καί θά έκπροσωπούν τήν Ελλάδα καί τό Μουσείο μας στό Διεθνή χώρο. Πιστεύουμε ότι μέ τά τρία νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, πού σεΐς θά έκλέξετε σήμερα, θά συνεχίσουμε τό έργο μας μέ κύριο στόχο πάντοτε τήν ύποστήριξη καί ένίσχυση του έργου του Μουσείου.

Στή Διεύθυνση του Μουσείου, τή Νομική του Σύμβουλο Κα Α. Μηνιάτη, τήν Κα Μαρία Άποστολοπούλου, ψυχή τών Φίλων, καί όλόκληρο τό Προσωπικό του - Έπιστημονικό, Διοικητικό καί Φυλακτικό - θερμές εύχαριστίες γιά τή βοήθεια πού μās προσφέρουν στό έργο μας, έργο αγάπης γιά τό ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ.

Ο Κος Άλέξανδρος Χάρτ-Σουτζος υποβάλλει τούς Ίσολογισμό καί 'Απολογισμό τού 1985, οί όποίοι έγκρίνονται καί άπαλλάσσεται τό Διοικητικό Συμβούλιο πάσης εύθύνης. Επίσης διαβάζει τήν Έκθεση τής Έξελεγκτικής Έπιτροπής τών κ.κ. Α. Κοτζάμπαση καί Μ. Γούτου.

Τά "Έσοδα κατά τό 1985 άνήλθαν σέ δρχ. 2.647.209. Τά "Έξοδα άνήλθαν σέ δρχ. 1.793.323.

Έπομένως τό ύπόλοιπο Χρήσεως γιά τό έτος 1985 είναι δρχ. 853.886.

Κατόπιν άνακοινώνει τόν Προϋπολογισμό γιά τό έτος 1986:

"Έσοδα: Όφειλόμενες συνδρομές 1979-1984	δρχ.	145.800
Όφειλόμενες συνδρομές 1985	δρχ.	528.000
Προβλεπόμενες συνδρομές 1986	δρχ.	1.500.000

Ζητείται από τούς Φίλους τού Σωματείου, όπως φροντίζουν γιά τήν καταβολή τών συνδρομών τους τό ταχύτερον, γιατί είναι τό μεγαλύτερο έσοδο τού Προϋπολογισμού μας. Χωρίς αυτό τό έσοδο δέν είναι δυνατόν νά εκτελεσθεί κανονικά ό Προϋπολογισμός.

Παρακαλεί επίσης ό Κος Χάρτ όπως γίνει προσπάθεια από όλους γιά τήν ένίσχυση τού Λογ/σμού ΔΩΦΙ (Δωρεές Φίλων) τού Μουσείου, πού θά επιτρέψει τόν έμπλουτισμό τών Συλλογών τού Μουσείου.

Άπό τήν πώληση Έκδόσεων τών Φίλων κατά τό 1986 προβλέπεται είσπραξη δρχ. 300.000. Άπό τόκους Όμολόγου επί Προθεσμία δρχ. 324.000, είσπραξη δρχ. 50.314 καί από τόκους Καταθέσεως Ταμειυτηρίου δρχ. 70.000. Περίσσευμα έκδηλώσεων κατά τό 1986 προβλέπεται ποσό δρχ. 250.000.

"Έξοδα: Γιά Γενικά έξοδα, ταχ/κά κλπ.	δρχ.	750.000
Μισθοί	δρχ.	700.000
"Έξοδα Έκδηλώσεων	δρχ.	180.000
"Έκδοση Δελτίου Φίλων	δρχ.	360.000
Δωρεές πρός τό Μουσείο Μπενάκη	δρχ.	1.000.000

Περίσσευμα Χρήσεως 1986 δρχ. 708.000

Τέλος, ό Κος Άλεξ. Σουτζος-Χάρτ εύχαριστεί θερμότατα τήν Κα Μαρία Άποστολοπούλου, τόσο γιά τήν άψογη τήρηση τού ταμείου, όσο καί γιά τήν πρός τόν ίδιο πολύτιμη βοήθειά της.

18.30' και με τό πουλμαν μεταφορά στην Πλατεία Ρηγίλλης.
"Εξοδα δρχ. 4.000 τό άτομο σε δίκλινα δωμ. Μονόκλινο έπιβ.
1.000 δρχ.

Περιλαμβάνονται: Ποϋλμαν πρός-άπό Τροκαντερό -
Κρουαζιέρα - φαγητό στό πλοίο - διανυκτέρευση μέ πρωινό.
Έλάχιστη συμμετοχή άτομα 40.

Δηλώσεις μέχρι 20 Μαΐου 1986 Πρακτορείο «ΣΥΡΙΓΟΣ
TRAVEL» Τηλέφ. 32 35 500 και 32 21 319.

4ο) 27/6 - 1/7/1986. « Στά Βήματα του Παύλου Μελά ».

27/6 Παρασκευή. Άναχώρηση πουλμαν από Πλατεία Ρηγίλλης,
ώρα 7.45' γιά Άεροδρόμιο. Έπιβίβαση σε άεροπλάνο τής Όλυμ-
πιακής γιά Θεσσαλονίκη, Άφιξη στη Θεσσαλονίκη, έπίσκεψη Άρ-
χαιολογικού Μουσείου, πρόγευμα και άναχώρηση μέ πουλμαν γιά
Γιαννιτσά - Έδεσσα - Άγρα - Βεύη - Φλώρινα. Διανυκτέρευση στη
Φλώρινα, Ξενοδοχείο « Βασιλεύς Άλέξανδρος ».

28/6 Σάββατο Άναχώρηση γιά Πισσοδέρι - Άντάρτικο -
Πρέσπες - Ψαράδες - Χωριό « Μελάς ». Πρόγευμα και άναχώρηση
γιά Καστοριά, διανυκτέρευση στό Ξενοδοχείο « ΤΣΑΜΗΣ ».

29/6 Κυριακή. Καστοριά. Έπίσκεψη Βυζαντινών έκκλησιών, τά-
φου Π. Μελά και Μουσείου Λαϊκής Τέχνης.

30/6 Δευτέρα. Άναχώρηση γιά Έδεσσα - Νάουσα - Βέρροια,
πρόγευμα Παναγία Σουμελά - Θεσσ/νίκη, διανυκτέρευση Ξενοδο-
χείο Α.Β.Σ.

1/7 Τρίτη. Έπίσκεψη Μουσείου Μακεδονικού Άγώνα. Άναχώ-
ρηση μέ τήν Όλυμπιακή γιά Άθήνα νωρίς τό άπόγευμα.

"Εξοδα δρχ. 20.000 σε δίκλινα δωμάτια. Τό μονόκλινο έπιβ.
2.000 δρχ.

Έλάχιστη συμμετοχή άτομα 40.

Περιλαμβάνονται Ποϋλμαν, 4 διανυκτερεύσεις μέ πρωινό, άερο-
πορικά είσιτήρια.

Δηλώσεις μέχρι 15 Μαΐου 1986 Πρακτορείο «HELLAS
TRAVEL» Φιλελλήνων 14 Τηλ. 3230 541 μέ προκ/λή 50%

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Σημείωση: Παρακαλούνται οί ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ, πού θά συμμε-
τέχουν στίς έκδηλώσεις μας όπως καταβάλουν τυχόν κα-
θυστερούμενες συνδρομές γιά ταμειακή ένημέρωση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

1979. Έκπαιδευτικά Προγράμματα στο Μουσείο Μπενάκη. Στόχος τους η επαφή του κοινού με το Μουσείο. Το άνοιγμα του Μουσείου από όλους τους επισκέπτες. Από το 1979 μέχρι το 1986 το άνοιγμα αυτό περιορίστηκε στις μικρές ηλικίες. Στην άρχη στά παιδιά από 6-12 χρονών, αργότερα στά 13-15, τελευταία στην προσχολική ηλικία καί στά παιδιά του Λυκείου. Ένα μεγάλο μέρος των επισκεπτών όμως, οι ενήλικες, έμεναν έξω από τις δραστηριότητες αυτές. Αυτό ήταν κάτι πού πάντα άπασχολούσε καί άπασχολεί τό Τμήμα των Έκπαιδευτικών Προγραμμάτων. Μιά πρόταση τής σχολής CAMPION, σχολείου γιά ξένα παιδιά, έδωσε τήν εύκαιρία νά πραγματοποιηθούν μερικά από τά σχέδια του τμήματος. Τήν 1η Φεβρουαρίου 1986 οργανώθηκε στους χώρους του Μουσείου Μπενάκη μία εκδήλωση πού άπευθυνόταν σέ όλες τις ηλικίες. Έγινε με τή συνεργασία τής σχολής CAMPION, ή όποία άνέλαβε καί τά έξοδα. Η εκδήλωση ονομάστηκε: « Μιά μέρα στο Μουσείο Μπενάκη ».

Από τις 9 έως τις 1.30 εκείνη τήν ήμέρα, με είσοδο έλεύθερη, έπικέφθηκαν τό Μουσείο γύρω στά 2000 άτομα. Οι μαθητές τής σχολής CAMPION, οι γονείς τους, καθώς καί πάρα πολλοί Έλληνες, πού είχαν τή δυνατότητα νά παρακολουθήσουν από κοντά διάφορες δραστηριότητες. Στο ισόγειο του Μουσείου στήθηκαν έργαστήρια συντήρησης εικόνας καί πίνακα. Τό τμήμα συντήρησης του Μουσείου, άπομακρυσμένο από τους χώρους πού μπορεί κάποιος νά έπισκεφθεί, ήταν πάντα ένας κόσμος θαυμαστός καί περίεργος γιά όλους. Ήταν μία καταπληκτική εύκαιρία νά παρουσιασθεί ή δουλειά αυτών των ανθρώπων, των συντηρητών, των άφανών ήρώων τής μουσειακής ύπαρξης.

Χάρη στην οικονομική κάλυψη τής σχολής CAMPION κατασκευάστηκαν πάγκοι, πίνακες, τυπώθηκαν φωτογραφίες καί διαφάνειες, πού έδιναν τήν εύκαιρία στους επισκέπτες νά αντίληφθούν όλα τά στάδια τής συντήρησης εικόνας καί πίνακα. Ο Στέργιος Στασινόπουλος, ή Καλυψή Μιλάνου καί ή Μαρία Μαρουδή, δούλεψαν πάρα πολύ καιρό γιά νά προετοιμάσουν τήν παρουσίαση τους. Τήν ήμέρα εκείνη μπροστά στο κοινό συντηρούσαν καί έξηγουσαν σέ όλο τόν κόσμο τις μεθόδους τους.

Η JOULIE BROWN καί ή Ίωάννα Κωνσταντίνου παρουσίασαν τή συντήρηση χαρτιού, όλα τά στάδια προετοιμασίας καί τόν τρόπο δουλειάς τους. Η Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου έδειξε τή συντήρηση των μεταλλικών αντικειμένων. Η Βίργω Ρωμάνου καί ή Πίτσα Καβάσιλα τή συντήρηση ύφασματος. Η Ειρήνη Γερουλάνου τήν προληπτική συντήρηση στα Μουσεία.

Ό Φίλιππος Βλάχος εξηγεί πώς γίνεται ή στοιχειοθεσία καί τό τύπωμα
ένός βιβλίου.

Ο Διονύσης Βαλάσης παρουσιάζει τό καλλιτεχνικό δέσιμο καί τό χρύσωμα
ένός βιβλίου.

Ἡ Σοφία Καστρηίου δείχνει στά παιδιά πώς νά κάνουν στάμπες ἀπό πατά-
τες.

LOUIS DUPRÉ « Έλληνας »

HENRI SCHEFFER « Νεαρός υπερασπίζεται πληγωμένο πολεμιστή »

έφευγαν από τό σπίτι της τής οδοῦ Ἡροδότου 22, γιά νά τοποθετηθοῦν στό Μουσεῖο γιά τήν ὀριστική τους διαμονή».

Ἡ Ἑλένη Σταθάτου ἦταν προικισμένη μέ ιδιαίτερη εὐαισθησία καί ἀλάνθαστο αἰσθητήριο γιά τά ἔργα τέχνης, καί αὐτό τήν βοήθησε ὡστε σπανίως ἔτυχε νά γελαστεῖ σε ὄποιο ἔργο τέχνης ἀγόραζε.

Μέ τό Μουσεῖο Μπενάκη εἶχε ιδιαίτερους δεσμούς, διότι ἐκτός ἀπό τήν Καλλιτεχνική καί Συλλεκτική ἰδιότητα πού τήν συνέδεε μέ τό Μουσεῖο ἦταν καί συγγενής μέ τήν σύζυγο τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ Μουσείου, τήν Ἐρίτιμο Ἑλένη Ἀντωνίου Μπενάκη, Οἰκογενεῖας καί αὐτή Κωνσταντινίδη.

Ἀναφέρω μερικές ἀπό τίς ἀξιολογώτατες Δωρεές τής Ἑλένης Σταθάτου στό Μουσεῖο Μπενάκη.

Ξυλόγλυπτη Αἴθουσα Ὑποδοχῆς (τό γνωστό Κοζανίτικο Δωμάτιο) ἀπό τό ἀρχοντικό τής Κοζάνης τοῦ 18ου αἰώνα, ἐντειχισμένο σέ ἰδιαίτερη Αἴθουσα στόν Ὑπόγειο χῶρο τοῦ Μουσείου.

Σπερβέρι Ρόδου, κεντημένο τόν 17ο-18ο αἰώνα. Ὁραιότατο κρεβάτι νυφικό, τοποθετημένο σέ ἰδιαίτερη Αἴθουσα τοῦ πρώτου ὀρόφου τοῦ Μουσείου.

Ἄπειρα ὠραιότατα χρυσᾶ κοσμήματα μέ σμάλτο καί μαργαριτάρια ἀπό τά Δωδεκάνησα καί τίς Κυκλάδες.

Μεγάλος ἀριθμός ἀξιόλογων Βυζαντινῶν Εἰκόνων μέ ὑπογραφές Ἑμμανουήλ Τζανφουρνάρη, Μιχαήλ Δαμασκνοῦ, Ἡλίας Μόσκου, Γεωργίου Κλόντζα, καί θαυμάσια κεντήματα, λιθογραφίες, ὕδατογραφίες καί πλῆθος ἀντικειμένων μικροτεχνίας...

Τό Μουσεῖο Μπενάκη, τιμώντας τήν Ἑλένη Ἀντωνίου Σταθάτου μεγάλη Δωρήτριά του, ἔκανε ἐπίσημα τά ἐγκαίνια τής Αἰθούσας τοῦ Ξυλόγλυπτου Δωματίου Κοζάνης τήν 20ην Ἰουνίου 1968.

Ἀπό τόν λόγον, τόν ὁποῖον ἐξεφώνησε κατά τά ἐγκαίνια ὁ Πρόεδρος τής Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μουσείου κ. Λάμπρος Εὐταξίας, ἀναφέρω μίαν παράγραφον:

«Κυρία Σταθάτου! Εἶχατε τό σπάνιον προνόμιον νά ἐγκαινιάσετε δύο αἰθούσας μέ τίς δωρεάς σας, μίαν εἰς τό Ἐθνικόν Ἀρχαιολογικόν Μουσεῖον καί μίαν σήμερον εἰς τό Μουσεῖον Μπενάκη.

Ἐπαλαίσατε καί ἐκουράσθητε πολύ διά νά πραγματοποιήσετε τό ὀνειρόν σας, ἀλλά τώρα ἔχετε τήν μεγάλην ἱκανοποίησιν ὅτι ὅλοι μέ θαυμασμόν καί ἀγάπην ἀπολαμβάνομεν τό ἔργον σας. Σᾶς εὐχόμεθα νά ζήσετε πολλά ἀκόμη ἔτη, ὅχι μόνον διά νά καμαρώνετε τό μέγα ἔργον σας, ἀλλά ἀπό καιροῦ εἰς καιρόν, ὅπως οἱ ζωγράφοι, νά προσθέτετε μίαν νέαν πινελιάν εἰς τό ἔργον σας, νά ἔχετε τήν εὐκαιρίαν νά συμπληρώνετε μέ νέα εὐρήματα τάς τόσον πλουσίας συλλογᾶς σας».

(άπόοπασμα άπό τό άρθρο τής Κατερίνας Κορρέ «Λαϊκή Τέχνη», δη-μοσιευμένο στόν Ε΄ τόμο τής σειράς Έλλάδα - Έστορία καί Πολιτι-σμός, Θεσσαλονίκη 1981, σσ. 359-360).

Ή νεοελληνική άστική Ξυλογλυπτική περιλαμβάνει τόν κινητό καί τόν άμετακίνητο διάκοσμο τοῦ σπιτιοῦ. Έργα τής εἶναι οἱ θαυμαστές Ξύλινες έπενδύσεις τῶν ελληνικῶν άρχοντόσπιτων, άπτά δείγματα τής εὐμάρειας καί τοῦ πλοῦτου πού συγκέντρωσαν άπό τήν έμπορική τους δραστηριότητα μέ τή Δυτική καί Κεντρική Εὐρώπη πλούσιοι Έλ-ληνες άπό τήν Κοζάνη, τήν Καστοριά, τή Σιάτιστα, τό Μέτσοβο, τά Γιάννενα, τά Άμπελάκια. Οἱ Έλληνες αὐτοί, πού έχτισαν τά θεσσαλικά καί τά μακεδονίτικα άρχοντόσπιτα, εἶχαν συχνά ζήσει στήν Αὐστρία, στήν Οὐγγαρία καί στή Γερμανία καί ή παραμονή τους στούς μακρι-νοῦς εκείνους γιά τήν έποχή τόπους άντικατοπτρίζεται σέ μιá έντονη δυτικοευρωπαϊκή επίδραση, πού παρατηρεῖται πολλές φορές. Οἱ εὐ-ρύχωρες διώροφες ή τριώροφες μεσοαστικές αὐτές κατοικίες διαθέ-τουν μεγάλες αίθουσες ύποδοχῆς καί τοιχογραφίες καλύπτουν συχνά τά κενά διαστήματα τῶν τοίχων ανάμεσα στά παράθυρα, τούς σοφά-δες καί τά ντουλάπια. Ή ιδέα τής επένδυσης τοίχων καί όροφῶν μέ Ξυλόγλυπτα προέρχεται άπό τήν αρχιτεκτονική τής Δυτικῆς Εὐρώπης, όπου εἶχε υἱοθετηθεῖ σέ πύργους καί ανάκτορα άπό τό 17ο αἱ.

Περιφίημο σωζόμενο παράδειγμα ό κοζανίτικος όντάς τοῦ Μουσείου Μπενάκη, μιá εκπληκτική άπό άποψη έκτασης καί τέχνης μπουαζερί (Ξυλόγλυπτοι άπό όξιά καμωμένοι τοίχοι καί όροφή). Άνή-κει σέ πλούσιο άστικό σπίτι τής Κοζάνης, πού χτίστηκε στό μέσα τοῦ 18ου αἱ. (1732 μέ 1745).

Ο κοζανίτικος όντάς διακρίνεται γιά μιá εξαιρετική ποιότητα δου-λειδῆς τόσο στή σύνθεση όσο καί στήν εκτέλεση, πού άποδεικνύει πέρα άπό τήν πηγή τής εμπνευσῆς τής, τήν άξία τής τέχνης τῶν Έλλη-νων ταγιαδόρων, καθώς καί τήν αίσθηση τοῦ μέτρου καί τής τάξης πού χαρακτηρίζει τήν ελληνική τέχνη σ' όλες τίς έποχές. Ή σύνθεση τῶν διακοσμητικῶν μελῶν βεβαιώνει μιá άρμονική κατανομή καί μιá λογική τάξη, σέ τρόπο ώστε τά διακοσμητικά μέλη νά δένονται σωστά μέ τήν αρχιτεκτονική δομή, τής όποίας τονίζουν καί έξηγοῦν τή διάρ-θρωση. Ή λεπτή αίσθηση τής άξίας τοῦ άναγλύφου άποκτά μεγαλύ-τερη σημασία άνάλογα μέ τή θέση καί τή λειτουργία τοῦ διακοσμημέ-νου μέλους.

Ο κοζανίτικος όντάς άποτελεῖται άπό δύο χώρους· τό μεγάλο κεν-τρικό δωμάτιο πού άντιστοιχεί στήν αίθουσα ύποδοχῆς τοῦ μακεδονί-τικου σπιτιοῦ, τόν «καλόν όντά», καί τό μικρό συνεχόμενο, έλαφρά ύ-περυψωμένο, τήν κρεβάτα ή άντρίκειο, πού χρησίμευε σάν χώρος ύ-ποδοχῆς τῶν άντρῶν. Οἱ επιφάνειες εἶναι κατάκοσμες. Ή όροφή στό μεγάλο δωμάτιο (4,90 X 4,80 μ.) παρουσιάζει τετραγωνική κοιλότητα πού παίρνει τή μορφή ενός ύπερυψωμένου θόλου, ένῶ τή βάση περι-

τρέχει μεγάλη γλυπτή ζωφόρος πλαισιωμένη από δύο άλλες ανάγλυφες. Τά τοιχώματα του τετράγωνου θόλου του όντᾶ με τό κυρτό σχήμα είναι χαρακτηριστικό τῶν ὀροφῶν μπαρόκ. Στό ψηλότερο τμήμα τους οἱ τοῖχοι περιβάλλονται ἀπό ταινία διακοσμημένη με ἀνάγλυφα ἀψιδοειδή ἐπίπεδα. Τό κατώτερο τμήμα τοῦ μεγάλου ἐσωτερικοῦ τοῖχου τό καταλαμβάνει μεγάλο ἐρμάρι με ξυλόγλυπτες πόρτες. Τό ἐρμάρι αὐτό (ἡ μουσάντρα), ὅπου φυλάγονται ὁ ρουχισμός καί τά τρόφιμα τοῦ σπιτιοῦ, ἀποτελεῖ τή βάση τῆς ἐπίπλωσης καί τοῦ διακόσμου τοῦ όντᾶ. Στόν ἀπέναντι τοῖχο βρίσκεται τό τζάκι, με γεῖσο ξύλινο, γλυπτό καί διάτρητο.

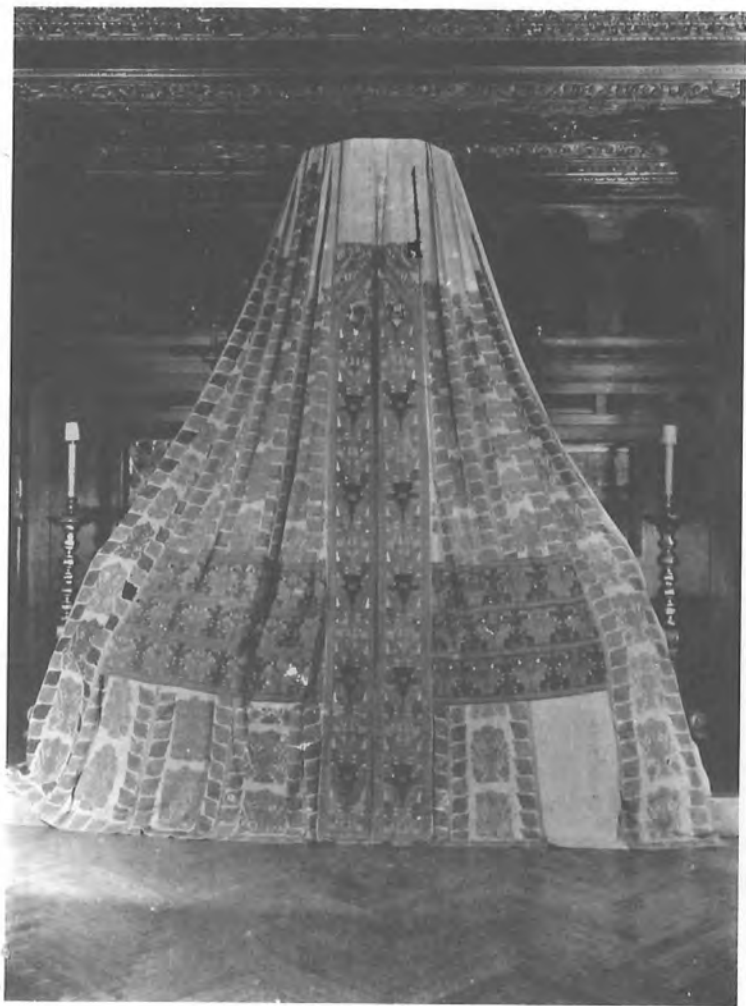
Στό μικρό δωμάτιο, ἡ ὀροφή (2,80 X 4,80 μ.) σχηματίζει μιᾶ ρηχὴ μακρόστενη κοιλότητα καί περιβάλλεται ἀπό μιᾶ σειρά στενές ἀνάγλυφες φρίζες. Τό χωρίσμα ἀνάμεσα στίς δύο αἴθουσες ἀποτελεῖται ἀπό δύο μικρές προεξοχές στά πλάγια με σειρά ἀπό γλυπτά μοτίβα. Ὑπάρχει σειρά ἀπό δώδεκα διακοσμητικά ἀψιδοειδή ἐπίπεδα παρόμοια μ' ἐκεῖνα τοῦ μεγάλου όντᾶ. Ἡ διακοσμητικὴ ἐνότητα στά δύο δωμάτια γίνεται με τή μεγάλη ταινία με τά ἀψιδόσχημα ἐπίπεδα, παρόλο πού κάθε ἀρχιτεκτονικό μέλος ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητο διακοσμητικό σύνολο.

Τά ἀνάγλυφα, πολύ βαθιά, *κουφωτά*, παρουσιάζουν φυτικές καί ζωικές μορφές σχεδόν ὀλόγλυφες με ἔντονες φωτοσκιάσεις. Τά θέματα εἶναι πλούσιος φυτικός καί ζωικός διάκοσμος, φύλλα ἀκάνθου, ρόδα τοποθετημένα γύρω ἀπό ρόδακες, κληματόφυλλα, χερουβεῖμ, λιοντάρια σέ ἐραλδικὴ τοποθέτηση που κρατοῦν πάνω ἀπό τό κεφάλι τοῦ χερουβεῖμ στέμμα, ἀετός με ἀνοιχτά τά φτερά, δικέφαλοι, πουλιά συμμετρικά τοποθετημένα, γλάστρα σέ παραλλαγές, ἄλλοτε περισσότερο στυλιζαρισμένη καί ἄλλοτε περισσότερο νατουραλιστικὴ, με δυό μεγάλες λαβές πού καταλήγουν σέ κεφάλι πουλιοῦ. Ἀπό τή γλάστρα φυτρώνει πλούσια βλάστηση ἀπό φύλλα καί ἄνθη. Φτερωτοί δράκοντες, δράκοντες πού παλεύουν με λιοντάρια, κέρατα Ἀμάλθειας, Παναγία με τό Χριστό (ἡ Παρθένος ξεπροβάλλει μέσα ἀπό τεράστιο ρόδο). Τά στοιχεῖα τῆς τοπικῆς παράδοσης, ἀναμειγμένα με δυτικοευρωπαϊκές ἐπιδράσεις, ἀποτελοῦν τό εὐτυχισμένο ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν τῶν Νεοελλήνων λαϊκῶν ταγιαδῶρων.

Κοζανίτικος όντάς, Δωρεά Έλ. Σταθάτου

Ροδίτικο σπερβέρι

Τό Ροδίτικο σπερβέρι προσφορά στό Μουσείο μας τής 'Ελένης Σταθάτου χρονολογείται στόν 18ο αιώνα καί ἀποτελεῖ ἕνα μοναδικό στό εἶδος του ἔκθεμα ἄν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη τό γεγονός ὅτι τά σωζόμενα παραδείγματα συνήθως ἀποτελοῦν «σπαράγματα» ἀπό μεγαλύτερα ἔργα πού κομματιάστηκαν γιά νά δοθοῦν ἀπό μητέρες στίς κόρες τους σάν μέρος τής προίκας ἢ γιά νά προσφερθοῦν σέ ἐκκλησίες καί μονές σάν ἀναθήματα (τάματα).

Παλαιότετες μαρτυρίες σταχυολογοῦνται μέσα ἀπό κείμενα (π.χ. στίχους στό «Θανατικό τής Ρόδου» τοῦ Γεωργιλλᾶ, γύρω στό 1500, ὅπου περιγράφονται οἱ φορεσιές καί τά κεντήματα τής Ρόδου· ἡ περιγητικά κείμενα ἤδη ἀπό τό 1549 π.χ. στόν Βελον).

Τό σπερβέρι ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος καταστόλιστης «κουνουπιέρας» πού ἀπομονώνει τό συζυγικό κρεβάτι, τόν «παστό» πού βρίσκεται σέ ἕνα ἑλαφρά ὑπερυψωμένο ἀπό τόν ὑπόλοιπο ἐνιαῖο χώρο τοῦ ροδίτικου σπιτιοῦ τμήμα. Πρόκειται γιά κουρτίνα βαρειά, πολύφυλλη, μέ τά φύλλα τής νά στενεύουν στό πάνω μέρος ὅπου καταλήγουν στό «μυλοσπέρβερο», ξυλόγλυπτο δίσκο πού στερεώνεται στήν ὀροφή καί νά πλαταίνουν καθώς κατεβαίνουν κυκλώνοντας τό κρεβάτι. Παρόμοιες «κουρτίνες» συνηθίζονταν στήν Ἰταλία στόν 18ο αἰ. Ὁ κεντητός διάκοσμος ἐντοπίζεται στό μπροστινὸ ὄρατό τμήμα καί ἐνισχύεται στό κεντρικό ἀετωματικό ἄνοιγμα ἐνῶ ἡ πίσω ὀψη πού τοποθετεῖται πρὸς τόν τοῖχο παραμένει ἀκόσμητη.

Τό κέντημα βαρὺ, ἀνάγλυφο, δίνεται σέ μιά βελονιά χαλαρή (πού δίνει μιά ἐντύπωση «astrakhan») μέ χοντρό ἀστριφτό μετάξι. Στά μπροστινά φύλλα παρατηρεῖται τό καί ἀπό ἄλλα Δωδεκάνησα χαρακτηριστικό μοτίβο τοῦ «δίξου» πού θεωρεῖται σάν συμπύκνωση τοῦ θέματος τής γλάστρας. Ἐπαναλαμβανόμενο θέμα τό γνωστό σαν «πλατυφυλλένιο» μέ ἀντικρουτά φύλλα (τό ἴδιο θέμα ὀνομάστηκε ἀπό τό γνωστό ἀρχαιολόγο Alan Wace πού ὑπῆρξε καί μελετητής τῶν Νεοελληνικῶν κεντημάτων, θέμα τοῦ βασιλιᾶ «King-pattern»), ἐνῶ στό ἀέτωμα, μεταξύ πυκνῶν μικρότερων πυκνῶν μοτίβων, προβάλλονται παγώνια, παλαιά σύμβολα ἀθανασίας, πού, καθὼς πιστεύω, στό Νεοελληνικά χρόνια παίρνουν, ἰδιαίτερα σέ ἀντικείμενα πού σχετίζονται μέ τόν γάμο, ὅπως τό σπερβέρι, μιά σημασία ἐντελῶς ξεχωριστή.

Ἡ γενικότερη χρήση φτερῶν καί μάλιστα «παγωνόφτερων», γνωστή καί σέ γειτονικές βαλκανικές χώρες σέ νυφιάτικους ἰδίως κεφαλόδεσμοις μπορεῖ νομίζω νά ἐρμηνευθεῖ κάτω ἀπό αἷτια μαγικο-ἀποτρεπτικά. Μαγική δύναμη ἀποδίδεται στό παγωνόφτερο: τά φτερά τοῦ παγωνιοῦ σχηματίζουν μεγάλα μάτια πού προστατεύουν· παγωνόφτερο φοριόταν ἀπό τήν γυναίκα στό Ρουμλούκι, στό Σουφλί, στήν Κέρκυρα, στήν Ὑδρα. Στήν Λευκάδα, στό νυφιάτικα καί γιορτινά ροῦχα ὑπάρχουν ἐνυφασμένες οἱ κλάρες τοῦ παγωνιοῦ. Στήν Σκιάθο τά ποικάμισα φέρουν κέντημα μέ χρωματιστό μετάξι καί χρυσάφι πού ὀ-

νομάζεται τού παγών'. Στο Καστελλόριζο ο νυφιάτικος σάκκος ήταν στολισμένος με παγωνάκια.

Ἐπίχηση τῆς μαγικῆς θεώρησης τοῦ παγωνιοῦ ἐπισημαίνεται σέ Ἡπειρώτικο τραγούδι:

Κάτου 'ς τὰ λιβάδια καί 'ς ταίς πρασινάδαις,
σειοῦνται τὰ παγώνια, ρίχνουν τὰ φτερά τους·
τὰ φτερά πού ρίχνουν τὰ μαζόν' ἡ νύφη
γιά νά τὰ τυλίξη μέσ' τὰ στρώματά της
κι' ὁ γαμπρός τή γλέπει κι' ὄλο καμαρόνει...

Κάτω ἀπό τό μαγικό ἀποτρεπτικό σχῆμα ἰδωμένο τό μοτίβο τοῦ παγωνιοῦ στό συγκεκριμένο νυφιάτικο σπερβέρι μετατρέπεται σέ μία ἀπό τίς ἔλλογες ἐκεῖνες μορφές (Sinnbilder) πού περνοῦν τίς μαγικές τους ἰδιότητες στόν ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος τίς χρησιμοποιεῖ.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΡΕ

Βιβλιογραφία:

Wace, A.J.B. Mediterranean and Near Eastern Embroideries, London 1935· Μουσείον Μπενάκη, Κεντήματα Κρήτης - Δωδεκανήσου - Κυκλάδων, Ἀθήνα 1966· Pauline Johnstone, Greek Island Embroidery, London 1961· Κατερίνας Κορρέ, Νεοελληνικός Κεφαλόδεσμος, Ἀθήνα 1978· Μουσείο Μπενάκη, Ἑλληνικά Κεντήματα, εἰσαγ. Ἐλ. Πολυχρονιάδη, Ἀθήνα 1981· Κατερίνας Κορρέ, Λαϊκή Τέχνη, Ἑλλάδα, Ἱστορία καί Πολιτισμός, τ. Ε', Θεσσαλονίκη 1981.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Άγαπητοί Φίλοι,

Τό δελτίο μας αύξάνεται από τό τωρινό τεύχος κατά 8 σελίδες, γεγονός πού έλπίζουμε ότι θά συντελέσει σέ μία άκόμα πιό θετική παρουσίαση τής ύλης, άφοϋ θά δώσει τήν δυνατότητα γιά έκτενέστερες μελέτες καί δημοσιεύσεις άντικειμένων από τίς συλλογές του Μουσείου Μας, παράλληλα πρός τήν ένημέρωση πάνω στίς πολύμορφες δραστηριότητες του Σωματείου μας τίς όποιες θά φέρνει κοντά σας σέ τακτά διαστήματα.

Ό μεγαλύτερος αριθμός τών σελίδων, ή αύξηση τής τιμής στο χαρτί καί τίς έκτυπωτικές έργασίες, συνεπάγονται κάποια φυσιολογική αύξηση στο κόστος. Έτσι, ενώ μέχρι τώρα τό δελτίο κόστιζε 75.000 δρχ. μέ τήν νέα μορφή θά φθάσει στίς 100.000 δρχ.

Άποφασίστηκε, γιά λόγους οικονομίας, νά καθιερωθει ένα έναίο χρώμα (βυσσινί) καί στά τέσσερα έτήσια τεύχη.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΡΕ

